

Etnisten suhteiden
neuvottelukunta

8.11.2013

Ulkoasiainministeriö
Oikeuspalvelu
OIK-40
kirjaamo@formin.fi

Viite: Ulkoasiainministeriön lausuntopyyntö HEL 7836-28; Euroopan neuvoston yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta; täytäntöönpanon seuranta; GRETA; Suomen vastaus ensimmäisen arviointikierroksen kyselyyn; lausuntopyyntö

Asia: ETNISTEN SUHTEIDEN NEUVOTTELUKUNNAN (ETNO) LAUSUNTO

Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastaisen yleissopimuksen arviointikierroksen toteuttamisen yhteydessä ulkoasiainministeriö on pyytänyt ETNO:a lausumaan omaan toimialaansa kuuluvista kysymyksistä. Neuvottelukunnan työjaosto antaa lausunnon neuvottelukunnan nimissä ja esittää kantanaan seuraavaa:

Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) on valtioneuvoston asettama laajapohjainen asiantuntijaelin, jonka tarkoituksena on mm. edistää positiivista kansankäymistä eri ryhmien välillä ja kehittää vuorovaikutusta viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja eduskunnassa edustettuna olevien puolueiden sekä maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen välillä.

ETNO:n tehtävät eivät sisällä ihmiskaupan vastaista toimintaa, mutta neuvottelukunnassa edustettuina ovat järjestöt sen sijaan ovat aktiivisesti osallistuneet siihen. Lausunnossaan ETNO haluaakin tuoda esiin järjestöjen näkemyksiä ihmiskaupan uhrien auttamiseen tähtäävästä toiminnasta.

ETNO jäsenjärjestöt kokevat asian haasteellisenä, että ihmiskaupanuhrien auttamisesta on säädetty neljässä eri laissa, joista vastaavat eri viranomaiset: kotoutumislaki, rikoslaki, vastaanottolaki ja ulkomaalaislaki. Säädösten soveltaminen on välillä ongelmallista ja monimutkaista, mikä puoltaa erillisen ihmiskauppalaain tarvetta. ETNO kokee sen myönteisenä asiana, että kolmannen sektorin toimijat on otettu mukaan meneillä oleviin lainsäädäntöhankkeisiin. Järjestöt esittävät kuitenkin, että uudessa säädöksessä ihmiskaupanuhrien auttaminen pitää olla ensisijaisesti uhrilähtöistä, auttamisprosessit selkeitä ja ennakoivia.

Järjestöissä koetaan, että ihmiskaupan vastaisen työn nykyinen resursointi on valtaosin riittämätöntä kaikilla tasoilla. Kuten liitteessä olevassa Monika- Naiset liitto ry:n vastauksessa näkyy, suurimmat huolet uhrien auttamisessa ovat

Etnisten suhteiden
neuvottelukunta

8.11.2013

resurssien puute sekä auttamisjärjestelmän toiminnan vakiintumattomuus¹. Järjestöt ovat tuoneet esille, että ihmiskaupan uhrien tukitoiminta hoidetaan huomattavan osin heidän kauttaan. Haasteena on, että järjestöillä ei ole erillisiä resursseja ihmiskaupan vastaiseen työhön, uhrien tukemiseen arjessa ja rikosprosessin aikana. ETNO korostaa, että järjestöt täydentävät merkittäväällä tavalla viranomaisten työn uhrien auttamisessa. Järjestöjen roolia ja panosta uhrien auttamisessa tulee jatkossa arvostaa ja tukea riittäväällä tavalla myös taloudellisesti.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO

Kristina Stenman
Työjaoston puheenjohtaja

Peter Kariuki
Pääsihteeri

JAKELU ulkoasiainministeriö, kirjaamo
kirjaamo@intermin.fi

TIEDOKSI Kansliapäällikkö Nerg
Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO)
Sisäasiainministeriö, kirjaamo
HARE

¹ Liite 1 - Monika -Naiset liitto ry:n kommentit koskien Euroopan neuvoston yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta täytäntöönpanon seuranta; GRETA

MONIKA-NAISET LIITTO RY

Helsinki 23.10.2013

**Etnisten suhteiden neuvottelukunta
Sisäasiainministeriö**

ASIA Kommentit koskien GRETA:n kyselyä

**MONIKA-NAISET LIITTO RY:N KOMMENTIT KOSKIEN GRETAN KYSELYÄ,
KYSYMYSKET 37 ja 54**

Kysymys 37: Please indicate which types of assistance described in article 12 of the convention are provided to victims of THB in your country. Please specify who provides the different types of assistance.

EN:n yleissopimuksen 12 artiklassa vaaditaan, että jokainen sopimusosapuoli ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin tai muihin toimenpiteisiin auttaakseen uhria toipumaan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Vähimmäisvaatimuksena on:

- a. uhrille sopiva ja turvallinen asuminen, psykologinen ja taloudellinen tuki
- b. pääsy kiireelliseen sairaanhoitoon
- c. kääntäjä- ja tulkkipalvelut tarvittaessa
- d. neuvonta ja tiedottaminen koskien uhrien laillisia oikeuksia sekä saatavilla olevat palvelut uhrin ymmärrettävällä kielellä
- e. huolehtiminen siitä, että uhrin oikeudet ja intressit ovat edustettuina tarvittavissa oikeusasteissa rikosprosessin aikana rikoksenteijöitä vastaan
- f. lasten pääseminen koulutukseen

Kommentit yllämainittuihin kohtiin

- a. Asuminen
Suomessa on ainoastaan yksi salaisessa osoitteessa toimiva turvakoti, Monika-Naiset liiton ylläpitämä Mona –koti. Ihmiskaupan uhrin tarvitsevat erityispalveluja myös mitä tulee asumiseen. Puhuttaessa uhrille sopivasta asumisesta, turvallisuus on erityisen vartenotettava seikka, koska uhkana on pahimmassa tapauksessa hengenmenetys. Salainen asuinpaikka on näkemyksemme mukaan ainoa ratkaisu.

Suomessa ei ole ihmiskaupan uhreille suunnattuja turvakoteja. Ensi- ja turvakotien liiton ylläpitämät turvakodit, joita on suurin osa Suomen turvakodeista, ovat lastensuojelulaitoksia ja ymmärrettävistä syistä eivät ole halukkaita majoittamaan ihmiskaupan uhreja.

Mikäli kysymyksessä on turvapaikanhakija, hän jatkaa asumistaan vastaanottokeskuksessa. Myös muut ihmiskaupan uhrin voidaan Joutsenon vastaanottokeskuksen päätöksellä majoittaa vastaanottokeskukseen.

Kotikunnan omaavat ihmiskaupan uhrit asuvat kunnan vuokra-asunnoissa. Auttamisjärjestelmään kuuluvat uhrit voivat saada Joutsenon järjestämän esim. Forenomin asunnon.

Suomessa toimii yksi Turussa sijaitseva turvatalo Barbwire, joka on erikoistunut turvalliseen asumiseen ja turvallisuus onkin tämän palveluntarjoajan keskiössä. Psykologista tukea ei ole saatavilla.

Taloudellinen tuki

Ihmiskaupan uhrit, joilla on kotikunta Suomessa ovat oikeutettuja toimeentulotukeen.

Auttamisjärjestelmään kuuluvat ilman kotikuntaa olevilla puolestaan on oikeus vastaanottorahaan.

Psykologinen tuki

Psykologista tukea ihmiskaupan uhreille tarjoavat järjestöt, mm. Monika-Naiset liitto ry

- b. Mikäli ihmiskaupan uhri kuuluu kansalliseen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään eikä ole rekisteröitynyt missään kunnassa, hänellä on oikeus terveyden- ja sairaanhoitoon. Auttamisjärjestelmällä on ostopalvelusopimus yksityisten palveluntarjoajien kanssa.

Mahdollinen uhri, jolla on kotikunta Suomessa saa tarvitsemansa avun kunnallisesta terveydenhuollosta.

Ns. paperiton henkilö, joka ei kuulu auttamisjärjestelmän piiriin, saa tarvittaessa kiireelistä ensiapua.

- c. Ihmiskauppauhrien auttamisjärjestelmä korvaa tulkki- ja kääntäjäkulut silloin kun ei ole kyseessä oikeudenkäynti. Oikeudenkäynnissä ihmiskaupan uhrilla on oikeus tulkkaukseen Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain nojalla seuraavasti:

Muulla kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisellä vastaajalla sekä asianomistajalla syyttäjän ajamassa rikosasiassa on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen rikosasian käsittelyssä.

Tuomioistuimen on viran puolesta huolehdittava tulkkauksesta tai tulkin kutumisesta. Mitä tulkkauksesta säädetään, soveltuu myös tuomion ja päätöksen käännökseen.

- d. Tahoja, joissa mahdollinen uhri saa tietoa ja ohjausta ovat ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, järjestöt (Monika-Naiset liitto. Pro-tukipiste, RIKU), kansallinen ihmiskaupparaportointi.

Käytännön työ ihmiskaupan uhrien parissa on miltei kokonaan järjestöjen harteilla. Järjestöillä ei ole erillisiä resursseja ihmiskauppavastaiseen työhön ja uhrien tukemiseen arjessa ja rikosprosessin aikana.

Palveluja uhrien ymmärtämällä kielellä on jonkun verran saatavilla, suurin osa järjestöissä. Monika-Naiset liitossa esimerkiksi asiakkaita pyritään palvelemaan heidän ymmärtämällään kielellä. Mikäli kyseessä on eksoottisempi kieli, turvaututaan tulkin apuun.

- e. Ihmiskaupan uhrilla on mahdollisuus saada oikeudellisen avustajan valtion varoista koko rikosprosessin ajaksi.

- f. Mikäli ihmiskaupan uhrilla on kotikunta Suomessa, hänen lapsensa käy ns. lähikoulua eli rekisteröityä osoitetta lähinnä olevaa koulua.

Kysymys 54: Please describe how your internal law allows for NGO's or associations/groups assisting or supporting victims to participate in legal proceedings (for example, as third parties)? Please specify the conditions for such participation as well as their legal status during these proceedings.

Rikoksen uhrilla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus tukihenkilöön oikeudenkäynnin aikana. Tukihenkilön tehtävänä on olla asianomistajan henkilökohtaisena tukena ja auttaa häntä asian käsittelyyn liittyvissä asioissa. Monika-Naiset liiton Voimavarakeskuksen työntekijät toimivat tukihenkilöinä koko rikosprosessin aikana.

Tukihenkilöllä ei ole oikeudenkäynnissä oikeudellista statusta. Hän ei ole oikeudenkäynnin asianosainen eikä myöskään toimi todistajana.